

Сумський
державний
університет –
провідний вищий
навчальний заклад
України

Січень-лютий 2016 р. * Розповсюджується безкоштовно

Спецвипуск

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УЗАГАЛЬНЮЮЧИЙ ЗВІТ

ректора Сумського державного університету А. В. Васильєва
«Підсумки роботи СумДУ за 2015 р. та основні завдання на 2016 р.»
(Конференція трудового колективу СумДУ 27 січня 2016 р.)

*Шановні
делегати Конференції,
гості, колеги!*

Сьогоднішній звіт – це перший звіт після виборів ректора, що відбулися 30 вересня. Ще раз висловлюю щире вдячність за таку потужну підтримку програми подальшого розвитку університету. Вдячний і за підтримку мене особисто як ректора. Впевнений, що всі наші й стратегічні, й тактичні плани будуть реалізовані.

У січні посадові особи університету звітували як перед ректоратом, так і на загальних зборах інститутів, факультетів, коледжів, технікумів. Відбулося критичне обговорення всіх сторін діяльності. І це дає мені можливість представити Вам узагальнюючий звіт, як правило, не деталізуючи показники за підрозділами.

Вважаю, що головною подією 2015 року, яка матиме вагомий стратегічний наслідок, є рішення щодо об'єднання зусиль колективів Української академії банківської справи та Сумського державного університету для розбудови істотно конкурентоспроможнішого вишу, університету, який має безперечно більші можливості для самореалізації і тих, хто навчається, і тих, хто в ньому працює. Завдання на найближчий період – об'єднати обидва колективи єдиною філософією.

Вітаю колег із академії, які тут присутні, й демонструю впевненість, що Ваше рішення себе виправдає.

2015 рік надав чимало ознак успішності університету:

- QS підтвердив нашу присутність у ТОПовій групі університетів світу на 4-й позиції серед університетів України;

- Webometrics перемістив нас на 5-ту позицію;
- рейтинги Times та Best Global University включили СумДУ до своїх баз даних, а це всього близько 1100, тобто до 5 %, вишів світу, що само по собі вже престижно і є ознакою наших претензій на входження до ТОПових груп цих рейтингів;

- рейтинги U-Multirank, U-Map та SCImago визначають більшість показників навчальної, позанавчальної, міжнародної, наукової та інноваційної сторін діяльності СумДУ такими, що перевищують середньосвітові значення;

- рейтинг ВНЗ країн Європи, що розвиваються, та Центральної Азії QS EECA University Rankings – 4-та позиція в Україні та 89-та позиція в загальному заліку;

- рейтинг ВНЗ світу Round University Ranking (за даними Thomson Reuters) – уперше 5-та позиція в Україні та 700-та у світі;

- рейтинг ВНЗ світу 4 International Colleges & Universities – 6-та позиція в Україні (9-та у 2014 р.);

- рейтинг ВНЗ світу за рівнем розвитку «зелених» технологій UI Greenmetric – 2-га позиція в Україні та 182-га у світі;

- консолідований рейтинг ВНЗ України Osvita.ua – 8-ма позиція в загальному заліку (16-та у 2014 р.), 1-ша серед ВНЗ північного регіону;

- академічний рейтинг ВНЗ України «ТОП-200 Україна» – 7-ма позиція серед класичних ВНЗ, 21-ша позиція у загальному заліку (37-ма у 2014 р.) та, зокрема, 3-тя – за показниками міжнародної діяльності;

- рейтинг ВНЗ України від журналу «Фокус» – 21-ша позиція;

– рейтинг ВНЗ України за рівнем ІТ-освіти від Асоціації DOU – 2-ге місце;

– рейтинг ВНЗ України від журналу «Деньги» – другий рік поспіль у ТОП-25. ВНЗ України за технічними спеціальностями та у ТОП-15 за юридичними.

СумДУ набув істотного авторитету в українському академічному середовищі, про що свідчать численні заходи на нашій базі та візити до нас цілими делегаціями, ректоратами з метою вивчення наших механізмів, нашого досвіду.

У той же час конкуренція між вишами зростає, кількість амбітних університетів збільшується. І це стимулює нас не зупинятися, а виходити на новий рівень, передусім за якістю науково-навчальних послуг та їх поширенням.

У 2015 році ми відкрили спеціальності «Соціальна робота», «Здоров'я людини» за спрямуванням «Фізична реабілітація», в Шосткинському інституті – «Хімічну інженерію», поновили ліцензію за спеціальністю «Інтелектуальна власність», уперше провели прийом на «Міжнародну економіку» та «Біржову діяльність», відкрили заочну форму підготовки з «Правознавства», «Управління фінансово-економічною безпекою», «Інформаційно-комунікаційних технологій» та в Конотопському інституті денну форму з «Інженерної механіки», а у Шосткинському інституті – магістратуру з «Хімічних технологій високомолекулярних сполук».

У планах – відкриття таких спеціальностей, як «Менеджмент соціально-культурної діяльності», «Психологія» та «Міжнародне право», магістерських програм «Біомедична інженерія» та «Гендерні студії», програми професійного навчання за профілем «Косметик». Для прийому випускників бакалавратури інших ВНЗ істотно збільшили ліцензійні обсяги магістратури з більшості спеціальностей (денна форма – із 730 до 1790 осіб, заочна форма – із 385 до 1410 осіб), також збільшено із 30 до 100 – ліцензійний обсяг бакалавратури за спеціальністю «Здоров'я людини» та з «Мікро- та наноелектроніки» – із 25 до 50 осіб.

Поширюючи навчальну діяльність у регіонах, відкрили у 2015 році ще 8 територіальних центрів дистанційних комунікацій (рис. 1). Незважаючи на припинення діяльності деяких аналогічних центрів, зокрема на тимчасово захоплених територіях Донбасу та Криму, загальна їх кількість збільшилася до 38 із представлен-

Рис. 1

ням у 15 областях України. Також у 2015 році до структури університету як відокремлений підрозділ увійшов Шосткинський професійний ліцей.

Кафедра військової підготовки долучила до навчання студентів Луганського університету ім. Т. Г. Шевченка та Донбаського державного технічного університету, є вже аналогічна домовленість із двома маріупольськими університетами.

Головним із позитивів формування контингенту є найбільша кількість за всю історію існування денної форми навчання – 6732 студенти. Успішним порівняно з 2014 роком став прийом на 1-й курс денної форми за напрямками: екологія, механіка, комп'ютерні науки, переклад, журналістика, в цілому на факультет ІФСК, ФЕМ, до Конотопського інституту. До магістратури прийнято більше 300 випускників бакалавратури інших вишів. Під час прийому до магістратури та на спеціалітет денної форми на 42 % збільшилася кількість повноплатників. На 11 % більше прийнято на 2–3-ті курси денної форми випускників коледжів та технікумів.

Безпосередньо прийом на денну форму технікумів та коледжів також дещо збільшився.

На 18 % зріс загальний контингент інтернів.

Однак у цілому результати прийому гірші, ніж у 2014 р., що характерно для всієї системи вищої освіти України.

Серед значущих факторів:

– демографія: – 8 % випуск ЗОШ по м. Сумах та області; прогноз – 5 % у 2016 р.;

– вплив абітурієнтів до вишів інших країн;

– зниження престижності окремих спеціальностей;

– перенасиченість ринку освітніх послуг;

– істотне зменшення кількості абітурієнтів за результатами ЗНО (фізика – «-39 %», хімія – «-32 %», математика – «-30 %», історія – «-13 %», англійська мова – «-10 %» .....);

– вступ на заочну форму лише за сертифікатами ЗНО поточного року, що істотно обмежило кількість бажаючих.

У 2016 р. уже відмінено цільовий прийом для сільської місцевості, менше інших категорій пільгового вступу.

Військово-політична та складна економічна ситуація вплинула і на зменшення кількості іноземних студентів, особливо із Середньої Азії.

Яка ж наша відповідь?

Я її вбачаю не лише у вдосконаленні профорієнтаційних технологій, що є також дуже важливим. Головне – підвищення міжнародного авторитету вишу в цілому та високий міжнародний авторитет кожної, підкреслюю, спеціальності, при цьому – не на словах, а на конкретній доказовій базі. І над цим необхідно працювати всім без винятку випусковим кафедрам. Мова йде про інноваційне обличчя спеціальності, креативну спеціалізацію, наявність програм академічності (передусім – подвійних дипломів), успішність випускників тощо.

В іншому разі розумний, амбіційний абітурієнт нас не обере.

Як фактор, що певною мірою компенсує вищезазначені тенденції, є і система підвищення кваліфікації, яка реалізує місію «навчання впродовж усього життя» і яка набула свого подальшого розвитку; кількість кафедральних, факультетських, міжфакультетських навчальних

центрів, що надають додаткові навчальні послуги, збільшилася до 30 (+5 до 2014 р., рис. 2), кількість сторонніх слухачів зросла до 1800 осіб (+8 %), обсяг навчальних доручень становив близько 12,7 тис. годин (21 ставка ПВС). У той же час не всі кафедри мають такі центри і не всі навчальні центри надають навчальні послуги й насамперед стороннім особам, а не лише невстигаючим студентам.

Важливим є і підвищення кваліфікації власних викладачів на креативних засадах. За підсумками 2015 року сертифікати міжнародно визнаних центрів сертифікації мають 46 співробітників (+14 до 2014 р.), 139 викладачів завершили дворічний інтенсивний курс англійської мови і близько 100 продовжує навчання, близько 120 викладачів пройшли у повному обсязі ліцензовані курси з інноваційної педагогічної діяльності та з електронних технологій навчання.

У 2015 р. ми завершили створення сумісно з Київським освітньо-екзаменаційним центром власного центру сертифікації за програмами провідних світових компаній рівня Microsoft, TOEFL, Apple, Google, IBM та інших, що дає нові можливості для нашої системи підвищення кваліфікації у всіх її складових.

Кадрові питання

Ураховуючи загальне зменшення контингенту студентів, розрахунковий штат ПВС для виконання суто навчальних доручень зменшився на 4,7 % (-37 од.), що для нашого масштабу не є істотним. Водночас за рахунок власних фінансових можливостей ми не лише компенсували це зниження штату, а й збільшили штат ПВС по базовому ВНЗ на 43 од.; тобто загальна дотація штату становив близько 80 од., зокрема преміальні добавки за результатами рейтингу, за викладання англійською мовою, за виконання пріоритетних організаційно-методичних доручень та ін.

Також у базовому ВНЗ збільшилась і загальна кількість працюючих.

Потрібно зазначити, що у звітному році показник частки викладачів зі вченими званнями та науковими ступенями становили 82 %, а це 85 докторів та 525 кандидатів наук. За більшістю найбільш важливих показників кадрового забезпечення відбулося зростання. Враховуючи кадровий склад академії, загальний потенціал на час звіту становить близько 110 докторів та 640 кан-

дидатів наук. І ця армія науковців, науково-педагогічних працівників може і повинна забезпечити більш потужний інноваційний розвиток університету.

Саме для цього ми поступово, виважено укрупнюємо кафедри (за рік кількість кафедр скоротилася на чотири). Недостатньо потужний склад істотно стримує можливості певних кафедр для реалізації багатопланового формату діяльності. До речі, у Великій Британії кількість у таких структурах (школи) нараховує більше 100 осіб. 11 кафедр (із них 5 у Шосткинському та Конотопському інститутах) мають менше 75 %, а чотири кафедри – менше 50 % викладачів із вченими ступенями та званнями. У той же час на 10 % зменшилася (і це позитив) кількість кафедр, які не мають у своєму складі докторів наук за профілем. Із 35 випускових кафедр 4 у базовому ВНЗ і по 2 у Шосткинському та Конотопському інститутах очолюють поки ще не доктори наук.

У 2015 р. у нас відкрита ще одна спеціальність у докторантурі, захищено 6 докторських і 60 кандидатських дисертацій (рис. 3) – це один із найвищих показників за всю історію вишу. Збільшився прийом і, відповідно, контингент докторантури.

Підготовка науково-педагогічних кадрів важлива не лише для вирішення власних потреб, передусім за новими навчальними спеціальностями та в Медичному інституті, де йде стрімке зростання штату, а і як третій, після бакалавратури й магістратури, освітньо-науковий рівень вищої освіти, контингент якого під час переходу найближчим часом на чотирирічний аспірантський цикл істотно впливали, зокрема й на штатні можливості більшості кафедр!

У той же час майже всі показники контингенту аспірантів та здобувачів, а це більше 300 осіб, уже другий рік мають тенденцію до зменшення.

Головний чинник подолання цієї тенденції – це розвиток студентської наукової роботи, що є ознакою вишу дослідницького типу.

Так, ми знову з 87 призовими місцями (рис. 4): на першому місці у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт і 5-те місце з 29 призовими місцями у Всеукраїнських студентських олімпіадах (хоча нас і не влаштовує, однак є непоганим показником).

У 2015 році ми нарешті створили як діюче на штатній основі наукове товариство студентів, аспірантів, докто-

рантів та молодих вчених, яке повинне надати цій діяльності більш системного характеру.

Зросла й кількість студентів-виконавців (104 особи) науково-дослідницьких робіт з оплатою праці (рис. 5). Також більше 70 студентів було задіяно з оплатою праці в ІТ-проектах. За іншими показниками, а саме: участь у гуртках СНО, публікаційна та винахідницька активність студентів, переведення на індивідуальні навчальні плани з поглибленою науковою складовою, наукова складова безпосередньо навчального процесу – менеджмент повинен бути набагато ефективнішим.

Обсяги виконаних НДР та наукових грантів, тис. грн

	Разом	У тому числі	
		спеціальний фонд	загальний фонд
ТеСЕТ	5797	5144	653
ЕЛІТ	1857	136	1721
ІФСК	1620	1479	141
Медичний інститут	1130	874	256
ФЕМ	564	81	483
Шосткинський інститут	562	562	-
Загальноуніверситетські підрозділи	524	524	-
Юридичний факультет	71	18	53
Конотопський інститут	31	31	-

2015 рік був успішним за результатами фінансованої наукової діяльності. Виконано близько 650 господарчих договорів та грантів (рис. 6), що на 27 % більше, ніж у 2015 р. Зросли (рис. 7) і обсяги НДР як за коштами спеціального фонду (до 8,9 млн грн), так і до 3,3 млн грн обсяги фінансування із держбюджету. В області немає жодної наукової установи з такими показниками.

Беззаперечним лідером є ТеСЕТ, водночас ЕЛІТ має гарний показник із загального фонду і дуже низький зі спеціального, що не відповідає його потенціалу, 3-тя позиція ІФСК визначається переважно обсягом грантової діяльності кафедри ФПС (близько 1,4 млн грн), що є вже традиційним і підтверджує тезу, що будь-яка за профілем кафедра має аналогічні потенційні можливості.

Уперше в сучасній історії СумДУ здійснено продаж ліцензії на «ноу-хау». Сьогодні це є винятком для вищої освіти України.

Майже до 200 (+18 %) зросла кількість штатних працівників науково-дослідної частини, до 46 зросла кількість кафедр, що виконують госпдоговірну тематику.

За показниками фінансованої складової наукової діяльності СумДУ – серед лідерів українського науково-освітнього простору.

Зберегли ми і 3-тю позицію серед ВНЗ України у рейтингу Webometrics за цитованістю вчених у Google Scholar і вперше на початку 2015 року були визначені за цим показником на 8-й позиції серед усіх освітніх і

наукових установ України; з 22 до 25, а вже в січні до 26 зріс індекс Гірша університету (рис. 8). Це є наслідком, зокрема, і зростання показника цитованості (рис. 9) статей авторів СумДУ.

Сподіваємося, що за підсумковими результатами індексації статей базою даних Scopus ми теж матимемо позитивну динаміку (рис. 10). У минулому році наш прогноз (220) підтвердився повністю.

Нам потрібно глибше проаналізувати публікаційну активність кафедр, факультетів та інститутів. За певними

показниками, а це і загальна кількість статей, і публікації в зарубіжних виданнях, вона знизилася.

Усе вищезазначене (кадровий потенціал, наукова діяльність) повинне більше реалізовуватися через підготовку фахівців, зокрема й через науково-методичну діяльність, шляхом упровадження нових організаційно-методичних технологій.

2015 рік я б відзначив як певною мірою перехідний, як рік, у якому ми багато в чому визначилися, зробили перші кроки з імплементації основних положень Закону «Про вищу освіту». Це й ідеологія та формат навчальних планів бакалавратури та магістратури, зі структуруванням 25 % навчальних дисциплін за вибором студента, що впроваджуватиметься з другого курсу з 1 вересня 2016 р., це й концепція реалізації мовної підготовки, фізичного виховання, це й скорочення тижневого аудиторного навантаження до 20–22 годин, це й започаткування конкурсу педагогічних інновацій, у якому взяло участь 56 викладачів.

Уже створені, як на університетському, так і на рівні інститутів та факультетів ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, бюро з організації цієї діяльності, відповідна аналітична група та соціологічна лабораторія. На часі вже й пілотна апробація методики масового опитування студентів за результатами вивчення конкретної дисципліни. Це є реальний механізм оцінювання якості навчальної роботи і реальне забезпечення реалізації права студента на чесне одержання якісної освіти.

Експертні ради роботодавців, що ми створюємо як дорадчо-консультативні органи за кожною спеціальністю, завершать формування «трикутника» якості «викладач – студент – роботодавець».

Проте перелічене – лише початок дуже складної, творчої роботи, навіть для такого креативного вишу, як наш, до якої у цьому році додається й така компонента, як перехід на нові, укрупнені спеціальності.

Необхідно, зокрема і для залучення іноземного контингенту, збільшувати кількість спеціальностей із наскрізним англійським навчанням. На сьогодні за такою формою на 8 спеціальностях навчається близько 440 студентів Медичного інституту та 130 студентів інших факультетів.

Істотне скорочення аудиторних годин мотивує визначити e-learning як пріоритетну форму (саме форму) організації навчального процесу на денному відділенні у виваженому її суміщенні з традиційними методами. Саме e-learning найближчими роками стане основною технологією, без якої жодна модель навчання не зможе бути реалізована.

У структурі організаційно-методичного управління вже створена група впровадження e-learning. Нам потрібно визначитися понятійно: де закінчується використання комп'ютера як засобу й починається e-learning як система організації та реалізації вивчення дисципліни, запровадити показники кількісного оцінювання, створити систему мотивацій для викладачів.

У цьому контексті нам необхідно розвивати систему дистанційної освіти, що є механізмом формування контингенту заочної форми без залежності від кількості студентів у групі й одночасно має великий електронний навчальний ресурс для його використання на денному

відділенні. В таблиці наведені показники розвитку цієї системи у 2015 році.

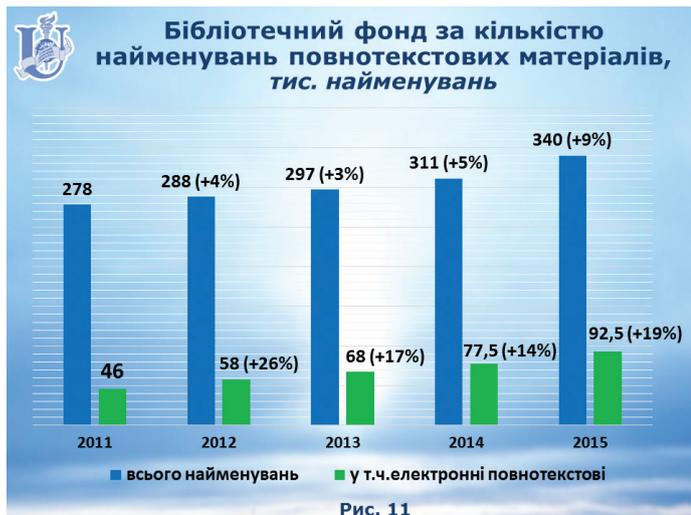
– Спеціальності	– 13 (+2)
– Викладачі	– 327 (+26 %)
– Навчальні дисципліни,	– 359 (+52 од.;+17 %)
у тому числі:	
- україномовні	– 332 (+25 %)
- російськомовні	– 151 (+94 %)
– Тренажери	– 1664 (+86 од.)
– Тестові завдання	– 107700 (+28 %)
– Відеоматеріали	– 475 (+28 %)

Як бачимо, за більшістю показників є істотне зростання. У той же час для більш масового залучення контингенту студентів усіх категорій необхідно, щоб усі навчальні дисципліни мали як україномовну, так і російськомовну версію, а в перспективі й англійськомовну. Особливу увагу необхідно приділити магістерським програмам, де дистанційна форма майже відсутня.

У 2015 році започатковано проект масових відкритих on-line курсів та відкритого доступу до традиційних навчальних електронних курсів. Ресурс Open Course Ware, який ми створили у 2014 році першими в Україні, вже не є для нас ексклюзивом – за 2015 рік його наповнюваність збільшилася на 65 %.

Започатковано, з істотним фінансовим підкріпленням широкого кола лауреатів, конкурси з якості курсів, що розміщені у ОСВ, з упровадження технологій використання персональних мобільних пристроїв під час аудиторних занять, у ЦЗДВН створена група з організації відкритих електронно-освітніх програм.

Випереджальними темпами (+19 %) збільшується і бібліотечний фонд за кількістю найменувань електронних матеріалів (рис. 11). Наш електронний інституційний репозитарій, за версією Webometrics, посів першу позицію серед репозитаріїв України і 238-му із 2150 репозитаріїв у світі.

Кількість зовнішніх гіперпосилань на матеріали сайтів СумДУ за рік збільшилася на 45 % і досягла майже 1 млн посилань.

Кількість віддалених користувачів наших бібліотечних електронних ресурсів за рік збільшилася на 71 % і становила близько 23,5 тис. осіб.

При цьому не зменшилась і традиційна видавнича активність (рис. 12): видано 14 підручників (2014 р. – 4 од.),

Рис. 12

63 навчальні посібники (2014 р. – 49 од.). 11 підручників та монографій видано мовами міжнародного спілкування (2014 р. – 6 од.).

У 2015 році набула подальшого розвитку інформаційно-аналітична система університету. Серед новацій:

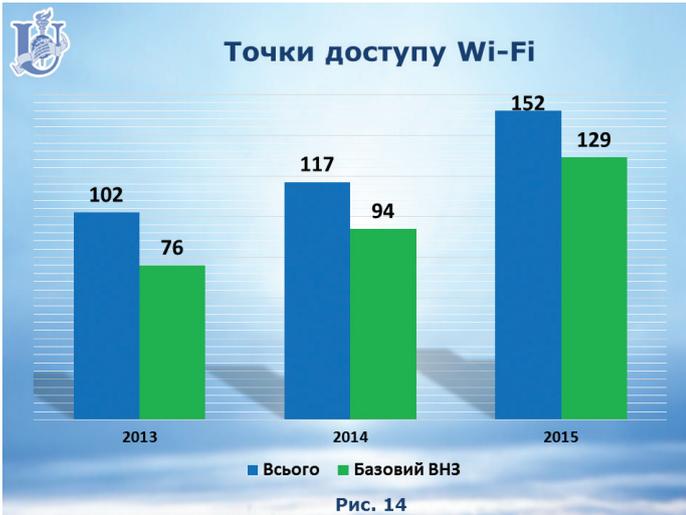
- упровадження до навчального процесу технологій із 3D-моделювання, віртуальної та доповненої реальності;
- подальше вдосконалення таких технологій, як «віртуальні» сервери, «хмарні» рішення, конструктори контенту тощо;
- відкриття старт-ап центру ІТ – спрямованості й загалом істотно ширше залучення студентів до професійних розробок інформаційного менеджменту;
- новий рівень інтернет-телебачення, про що свідчить проведення на нашій базі для регіональних телекомпаній з усієї України Всеукраїнського семінару «Професійні репортажні прямиї трансляції»;
- виконання низки замовлень МОН України, ОДА на створення певних автоматизованих систем, web-порталів, сайтів тощо.

У звітному році забезпечене істотне оновлення комп'ютерного та телекомунікаційного обладнання, програмного забезпечення на загальну суму близько 16 млн грн.

Загальна кількість комп'ютерів (рис. 13) зросла до 3650 од., по базовому ВНЗ приріст – більше 200 ЕОМ; на 3 (до 123) збільшено кількість комп'ютерних класів, кількість зареєстрованих у мережі мобільних комп'ютерів – більше 260 (+ 13 %). На рис. 14 показане стрімке

Рис. 13

зростання точок Wi-Fi, проте проблема більш повного покриття ще залишається. На 13 (до 120) збільшилась і кількість мультимедійних аудиторій. До речі, показник використання мультимедійного обладнання зріс утричі – до 15 тис. пар за рік.

Наприкінці звітного року створено у співробітництві з міжнародними партнерами (США) ще 2 навчальні ІТ-центри.

2015 рік був успішним за більшістю показників міжнародної діяльності.

Із 16 до 20 збільшилася кількість авторитетних міжнародних організацій із членством у них СумДУ. До 158 (рис. 15) із 39 країн збільшилося коло іноземних партнерів університету, із 67 із них маємо підвищену активність співробітництва.

Збільшилася до 159 і кількість міжнародних грантів (рис. 16), зокрема істотно (у 1,5 раза) – загальноуніверситетські (рис. 17), із них наукових – 6, освітніх – 29, зокрема 21 – за програмами Єврокомісії.

Більш ніж удвічі (рис. 18) – до 15 млн грн – зросло й фінансування грантової діяльності. При цьому, незважаючи на неістотне зменшення кількості індивідуальних грантів, їх фінансування збільшилося у 2,4 раза – до 5,2 млн грн. – із залученням ресурсів понад 70 міжнародних організацій.

Високі темпи зростання і кількості міжнародних наукових господарських договорів (контрактів) із замовниками зі США, Південної Кореї, Росії та 10 країн Західної Європи (рис. 19). Таких договорів уже 60.

У той же час за показниками академобільності ми ще на великій відстані від європейських норм.

Академобільність студентів (рис. 20) за всіма її формами, а це всі види навчання, мовні школи, практика, стажування тощо – зросла незначно; водночас найбільш важлива форма – довгострокове навчання терміном не менше одного семестру – зросла на 62 %. 32 студенти – це вже непогано, але також і не дуже багато.

Частка програм академобільності із трансфером кредитів зросла із 20 до 56 %, це теж непогано.

Проте основна мета – подвійні дипломи – поки що не реалізується (маємо лише один приклад).

Хочу відмітити випускову кафедру за спеціальністю «Фінанси і кредит», яка одержала відповідний статус для бакалаврської та магістерської програм, акредитованих на заліки іспитів Асоціацією присяжних сертифікованих бухгалтерів (ACCA), що надає можливість студентам одержати міжнародну кваліфікацію, що визнається у 180 країнах світу (і вже у нас є 7 заліків). ACCA також має спільні дипломні програми з Оксфорд Бруно та Лондонським університетами, що теж для нас має перспективу.

Академобільність аспірантів (рис. 21) з незначним зниженням залишається на достатньо високому 10 %

рівні, з істотним збільшенням програм із терміном більше одного семестру.

До 15 збільшилася кількість аспірантів СумДУ, які мають другого керівника (Франція, Німеччина, Польща, Японія, Швеція, Іспанія, Південна Корея, Болгарія), і троє наших поважних колег керують аспірантами в університетах Польщі, Болгарії, Казахстану.

Кількість викладачів СумДУ, які здійснювали викладацьку роботу за кордоном, зросла до 25 осіб, з них 12 працювали у партнерів більше 3 місяців (це норматив рейтингів).

На жаль, незначним, навіть зі зменшенням, є дуже важливий показник залучення іноземних фахівців до викладацької роботи у нас (2015 рік: 18 осіб, із них із терміном більше 3 місяців – 7, зокрема за контрактом усього 3 іноземні фахівці).

Позанавчальна діяльність

Необхідно відмітити посилення ролі студентського самоврядування, зростання його авторитетності та впливу на широкий спектр питань діяльності. Водночас маємо й суттєво більш значущі показники, що характеризують позанавчальну діяльність. За рік проведено близько 480 заходів зі спрямованістю патріотичного, національного, естетичного, правового виховання тощо. Це набагато більше, ніж навчальних днів у році. Впроваджено чимало нових форм. Лише фестиваль науки, освіти й культури зібрав близько 2 тис. відвідувачів. Через заходи в актовій залі СумДУ пройшло більше 35 тис. сумчан та гостей міста. Із 34 у 2014 році до 96 збільшилася кількість призових місць у різноманітних, до міжнародного рівня включно, фестивалях та творчих конкурсах. У 53 гуртках, клубах на постійній основі займається більше 1200 студентів та 440 школярів.

2015 рік був традиційно успішним спортивним роком. 36 видами спорту займається більше 3,8 тис. осіб, на 27 %, до 1155 осіб, зросла кількість студентів у секціях спортивного вдосконалення і на 17 % (майже до 600 осіб) кількість у них школярів (рис. 22).

Ми вкотре стали переможцями обласної Універсиади та міської Спартакіади серед ВНЗ; на Всесвітній зимовій Універсиаді вибороли золото, срібло, бронзу; на Всесвітній літній Універсиаді – 5 медалей; на Всеукраїнській літній Універсиаді – 32 медалі із 12 видів спорту. У спортивному рейтингу СумДУ посів шосте

місце серед усіх ВНЗ України у загальному заліку та друге місце у своїй підгрупі. Вісім студентів-спортсменів є претендентами на участь у літніх Олімпійських іграх 2016 року в Ріо-де-Жанейро (Бразилія).

2015 рік можна визначити як рік інфраструктурного зростання, гарних показників господарської діяльності.

Побудовано, супероснащено та введено в дію стоматологічний корпус (такої власної бази не має в Україні жодна стоматологічна спеціальність).

Збільшена до 29 кількість об'єктів матеріальної бази спорту.

У переліку об'єктів 2015 р.:

- майже повна заміна вікон гуртожитків № 2, 3, 5, частково корпусів «ЕТ», «Ц», «Г» та басейну;
- 5,5 тис. м² покрівель, оновлених пінополіуретаном за сучасними енергозбережними технологіями;
- утеплення фасадів спорткомплексу;
- дах, фасади, огорожа, комунікації в СОЦ «Універ»;
- асфальт та заощення вул. Миру вздовж нашої території та біля лабораторного корпусу факультету ТеСЕТ;
- автопарковка корпусу «ЕТ»;
- регулятори тепла у гуртожитках та басейні;
- ліфт,

а ще 576 (порівняно з 550 у 2014 р.) об'єктів поточного ремонту в корпусах та гуртожитках. Істотна частина зі всього зазначеного виконана власними ремонтно-будівельними підрозділами.

Загалом капітальні роботи та поточні ремонти профінансовані в обсязі 18,5 млн грн.

У планах – розпочати ще один корпус Медичного інституту та другу чергу корпусу «Н», реконструкція ідальні СОЦ «Універ» на зимовий варіант, стадіон медінституту, санація корпусу «ЕТ», частини гуртожитків, заощення території головного майданчика кампусу, інші об'єкти.

Енергозбереження. Перелік інженерних рішень, заходів менеджменту та моніторингу дуже великий, що дозволило у натуральних показниках скоротити теплопостачання – на 16 %, електропостачання – на 11 %, водопостачання – на 10 %, а заплатили внаслідок істотного зростання тарифів більше ніж у 2014 році лише по базовому ВНЗ на 2,8 млн грн (враховуючи й нові об'єкти) та +700 тис. грн по позабазових структурах.

До речі, також є фактор впливу змін цін і в збільшенні фінансування закупівель матеріалів та обладнання, загальна кількість одиниць якого (без обчислювальної, офісної техніки та друкарського обладнання) зросла на 5,5 %.

У 2015 році збережені й поширені програми соціально орієнтованої та мотиваційної змістовності.

Соціальне обличчя університету створює і волонтерський загін, а це понад 90 студентів, які працюють у ньому на постійній основі і які провели велику кількість заходів по всій області. Чимало акцій, зокрема й на допомогу бійцям АТО та їхнім сім'ям, було проведено й органами студентського самоврядування.

Здійснювався і соціальний супровід студентів пільгових категорій, кількість яких становить 368 осіб, зокрема близько 50 тих, які мають статус переселенців із зони АТО. На підтримку цих категорій і на матеріальну до-

помогу та заохочення всіх студентів та аспірантів виділено більше 3 млн грн; регулярна виплата стипендії по комплексу в цілому забезпечена в загальному обсязі близько 50 млн грн зі зростанням її на 27 %.

Органи студентського самоврядування на реалізацію завдань своєї діяльності за 7 місяців від започаткування цих механізмів отримали 327 тис. грн, наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених – більше 170 тис. грн. У найближчі терміни будуть створені й субрахунки студентських деканатів.

Не була послаблена увага і до гуртожитків. І це не лише численні потужні ремонти, про що йшла мова вище. За рахунок укладання нових довгострокових угод із будівельним і медичним коледжами (тепер у нас уже 6 таких соціальних партнерів), чергового виведення сторонніх осіб із гуртожитку № 1 студенти та аспіранти одержали додатково 27 кімнат. Ці процеси є наслідком стрімкого розвитку університету. До речі, в гуртожитку № 1 уже більше 90 % приміщень займають особи, які навчаються або працюють в університеті, й судові процеси тривають.

Поширив свою діяльність і комплекс громадського харчування. Відкриті буфети в стоматологічному та «Н»-корпусах, організовано гаряче харчування у кафетерії корпусу «Н», поширилися до 24 тис. за рік обіди із супернизькою вартістю 11–13 грн. Та й на звичайні обіди збережена університетська дотація близько 30–40 %, що дозволило стримати вартість харчування за загального зростання цін на сировину.

Незважаючи на припинення державного фінансування санаторіїв-профілакторіїв, діяльність нашого санаторію ми не припинили, а почали компенсувати цю послугу для співробітників; також устанавлюємо зниження вартості послуг для студентів.

У звітному році розширена діяльність спортивно-оздоровчого центру «Універ». Оздоровлено більше 250 дітей, із них – близько 120 дітей та онуків наших співробітників із істотними фінансовими пільгами, які ми ввели вперше.

Також за рік участь в оздоровчих заходах у СОЦ «Універ» взяли близько 1100 студентів та співробітників, 350 слухачів військової кафедри на відповідних зборах та до двохсот сторонніх осіб.

До 1 млн грн профспілкових коштів ми додали профкому ще майже 1 млн 100 тис. грн на заходи соціальної спрямованості, зокрема на компенсацію вартості оздоровчих путівок, культурно-масові заходи, матеріальну допомогу.

Уперше у 2015 році ми встановили на рік доплату розміром 25 % від частки ставки за основною посадою всім штатним працівникам і вже прийняли рішення щодо її продовження до лютого 2017 року.

Також у 2015 році як відповідь на інфляцію були збільшені розміри преміальних виплат, визначені у нормативних Положеннях, що стимулюють різні види діяльності.

Працювали всі наші соціальні програми, заходи охорони праці, пільги в оплаті навчання, фінансова допомога під час захисту дисертацій, премії до свят.

За рік розроблено або істотно оновлено близько 80 документів нормативної бази, значна кількість яких має фінансову мотиваційну складову, зокрема вперше вве-

дені премії тим, хто захистив дисертації (раніше ми преміювали лише керівників), премії за досягнення в науково-методичній та навчальній діяльності та інші.

Усього на соціальні та мотиваційні заходи було спрямовано більше 46 млн грн, що вдвічі перевищує показник 2014 року.

Фонд оплати праці (рис. 23) по комплексу зріс (+26%), зокрема по базовому ВНЗ – на 35 млн грн (+31%), причому за рахунок власних коштів – на 30 млн грн.

Рис. 23

Зріс і загальний обсяг фінансування комплексу університету – 321 млн грн (+25%, рис. 24), переважна частина якого (81%) – це базовий навчальний заклад із випереджальним зростанням (+40%) власних коштів. На субрахунки підрозділів було спрямовано 8,4 млн грн, що на 800 тис. грн більше, ніж у 2014 році. До речі, зростання фінансування, хоча й у менших обсягах, було забезпечене і з коштів загального фонду держбюджету.

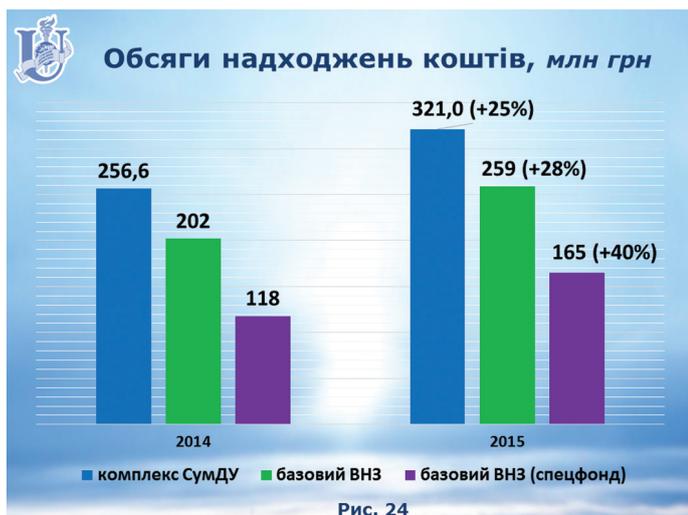

Рис. 24

І сьогодні вже традиційно я можу гарантувати повне забезпечення у 2016 році фонду оплати праці з урахуванням його нормативного підвищення у травні й грудні, збереження та посилення соціальних програм та реалістичність планів щодо технологічного та інфраструктурного розвитку.

У той же час у структурі доходів базового вишу (рис. 25) надходження від науки становлять 5%, від інших (крім основного навчання) послуг – 20%, що більше, ніж в інших ВНЗ України, але не може влаштувати принцип вибудови самодостатнього вишу.

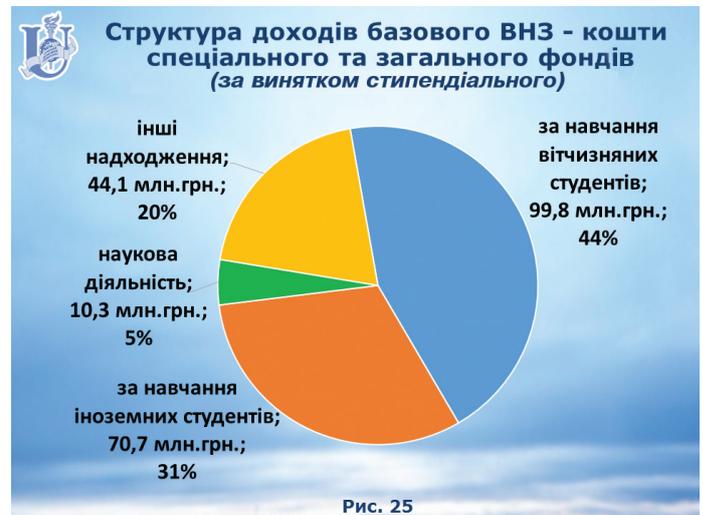

Рис. 25

Усе, що наведене у звіті, визначає рік 2015 як успішний для університету, і я маю всі підстави висловити щиру вдячність усім колегам, менеджменту, студентському активу за рік, що минув, за ту атмосферу порозуміння, творчості, дружньої командної роботи, що панує в нашому університеті.

Усі основні виклики життя, що ми долатимемо тепер уже разом із колегами із УАБС, були перелічені на початку доповіді. Дуже непросто забезпечувати успішність, соціальне обличчя під час кризи, війни. Але, і тут я повторюю тези аналогічних доповідей минулих років, іншого шляху, як шлях випереджального інноваційного розвитку, розбудови університету дослідницького типу, реалізації філософії «незважаючи ні на що...», просто не існує.

Інша позиція призводить до втрати конкурентоспроможності, штатно-фінансових потрясінь. Ми маємо силу-силенну планів. І вони, за відповідною спрямованістю, стосуються кожного співробітника і тих, хто навчається. Кожна кафедра, факультет, інститут зобов'язані вирішувати весь комплекс завдань навчальної, наукової, міжнародної, фінансово орієнтованої, позанавчальної діяльності, кадрового зростання тощо.

Я не раз зазначав, що успішність університету не може допускати винятків. Головний пріоритет – якість в усіх складових діяльності. Ми будемо вдосконалювати нашу методику рейтингу структурних підрозділів, орієнтуючись як у ній, так і в поточній діяльності на нормативи європейського та світового науково-освітнього простору, на нормативи ліцензування та на критерії, що визначають статус національного та дослідницького університету. Нам необхідно розвивати мотиваційний і передусім фінансово-мотивувальний менеджмент, ширше його застосовувати за усіма напрямками як для структурних підрозділів, так і безпосередньо для співробітників відповідно до визначеної результативності діяльності. Чекаємо пропозицій – і чим більше, тим краще.

Я впевнений у реалістичності наших планів. Ще раз висловлюю щиру вдячність за дружню командну роботу.